Sigurd Odland

Fortolkning av Judas' brev

For troende og tenkende bibellesere (1927)

Oversatt til norsk
Gamle stier · gamlestier.no

Sigurd Odland: *Fortolkning av Judas' brev* (For troende og tenkende bibellesere (1927)).
Tekstene er frie fordi forfatterne døde for mer enn 70 år siden. Oversettelsene er eget arbeid.
Bibelsitatene er fra Norsk Bibel 88/07.
Boka kan leses, skrives ut og deles fritt. Den nyeste utgaven finnes alltid på gamlestier.no.
Utgave 25. november 2026.

Innhold

Innledning til Judas' brev 1
Innledning til Judas' brev 1
Overskrift og hilsen (v. 1–2) 4
Overskrift og hilsen (v. 1–2) 4
Brevets inngang (v. 3–4) 6
Brevets inngang (v. 3–4) 6
Brevets hoveddel (v. 5–23) 9
1. Første avsnitt (v. 5–11) 9
2. Andre avsnitt (v. 12–15) 16
3. Tredje avsnitt (v. 16–21) 18
4. Fjerde avsnitt (v. 22–23) 21
Brevets slutning (v. 24–25) 24
Brevets slutning (v. 24–25) 24
Om Sigurd Odland 25

Innledning til Judas' brev

Innledning til Judas' brev

Når forfatteren av dette brevet i overskriften (v. 1) kaller seg «Jakobs bror», har han i virkeligheten fortalt oss at han var en av Jesu kjødelige brødre, altså en sønn av Josef og Maria, slik som Jakob selv. Det kan nemlig ikke være tvil om at den Jakob som her nevnes uten noen nærmere beskrivelse, er den kjente lederen av modermenigheten i Jerusalem, som var høyt aktet i apostlenes tid, særlig blant de jødekristne. Han er med andre ord den samme som Paulus i Gal 1,19 kaller «Herrens bror», og som har skrevet Jakobs brev (jf. innledningen i min fortolkning av Jakobs brev).

Vi skal altså her ikke tenke på den av de tolv apostlene som i Luk 6,16 og Apg 1,13 kalles «Judas, Jakobs sønn» (= Lebbeus i Matt 10,3; jf. min fortolkning av dette stedet), men på den Judas som i Matt 13,55 (Mark 6,3) er nevnt som en av Jesu brødre (jf. min fortolkning av Matt 12,46–50, anmerkningen om Jesu brødre).

Bortsett fra at han har skrevet brevet vårt, vet vi ikke mer om hans person og livsomstendigheter enn dette: Ifølge 1 Kor 9,5 har han virket som omreisende misjonær og har i den forstand vært en apostel i ordets videre betydning (jf. min fortolkning av Rom 1,1), og ifølge samme sted har han vært gift. (Jf. også det den jødekristne forfatteren Hegesipp omkring år 180 forteller om to sønnesønner av ham, som ble ført fram for keiser Domitian omkring år 95, men ble satt fri fordi keiseren fant at de var politisk helt ufarlige.)

Brevet selv sier svært lite om hvor leserne skal søkes. Overskriften (v. 1) beskriver dem bare i helt alminnelige uttrykk, som kristne som fremdeles sto fast i troen. Likevel viser hele brevets innhold at forfat-

teren utvilsomt har hatt en bestemt, avgrenset krets av menigheter for øye.

I Gal 2,9 forteller Paulus om en avtale mellom ham og støttene i Jerusalem-menigheten om hvordan arbeidsmarken skulle fordeles. Ut fra den må en sikkert anta at Judas' misjonsvirksomhet har vært begrenset til det jødiske folket i Israels land og nærmeste omegn. Brevets lesere må da ha vært jødekristne, og de har vel bodd i Israels land og den tilgrensende delen av Syria (nordover til Antiokia).

Også at han kaller seg Jakobs bror, taler sterkt i samme retning. Det samme gjør det at han i v. 9 og v. 14 åpenbart regner med at leserne kjenner jødiske overleveringer som ikke finnes i Det gamle testamente. Med andre ord må vi trolig tenke oss at mottakerne helt eller delvis er de samme menighetene som 2 Peters brev etter det vi har sett, må antas å være skrevet til (jf. innledningen i min fortolkning av 2 Pet).

Hva som førte til brevet, og hva det skulle oppnå, sier derimot forfatteren selv rett ut i inngangen (v. 3–4). Han var allerede i gang med å skrive et lengre brev til leserne om «vår felles frelse». Men da fikk han melding om at visse mennesker hadde trengt seg inn blant dem for å føre dem på avveier. Derfor fant han det nødvendig, i hvert fall inntil videre, å nøye seg med å skrive dette korte formaningsbrevet som et opprop til dem om å stride for sin tro.

Nærmere beskriver han disse menneskene som ugudelige, som misbruker Guds nåde til et usedelig liv og slik i gjerning fornekter Jesus Kristus som de kristnes eneste hersker og Herre. Det var altså folk av samme ryggesløse slag som de falske lærerne apostelen Peter advarer mot i sitt andre brev.

Riktignok sier ikke Judas direkte at de opptrer som lærere. Men han antyder likevel flere steder i brevet at den usedelige praksisen deres hvilte på en libertinistisk teori som de forfektet, og som de skapte splittelser i menighetene med (jf. v. 4.8.10 og særlig v. 16b og v. 19). Og v. 22 f. viser at strevet deres som lærere ikke har vært helt uten frukt.

Når en skal avgjøre *når* brevet ble til, betyr det mye hvordan en oppfatter forholdet til 2 Peters brev. Det er så stor likhet mellom disse to brevene, både i tanker og uttrykk, at det ikke kan være tvil om at forfatteren av det ene har kjent og brukt det andre.

For tiden mener de fleste fortolkere at det er forfatteren av 2 Peters brev som har brukt brevet vårt. Men noe tvingende bevis for denne oppfatningen er ikke ført, og flere framstående forskere holder da også ennå fast ved den motsatte, som tidligere var den alminnelig rådende.

I virkeligheten kan det vel heller ikke bestrides at vi i Jud 17 f. (se utlegningen av disse versene) har et temmelig tydelig vitnesbyrd om at brevet er avhengig av 2 Pet 3,2 f. Og hvis dette inntrykket er riktig, må brevet ha blitt skrevet på et tidspunkt da Peters forutsigelse allerede hadde gått i oppfyllelse (jf. også utlegningen av v. 4).

Flere forskere har kalt det sannsynlig at brevet vårt er skrevet kort før år 70. Noe helt avgjørende kan neppe anføres mot dette synet, selv om ingenting synes å hindre at en antar et noe senere tidspunkt. Men senere enn år 80 vil en sikkert ikke våge å gå.

Hegesipps melding, som er nevnt ovenfor, og som Eusebius har tatt vare på i sin kirkehistorie, sier også at Judas' to sønnesønner var de eneste som ennå var igjen av «Herrens slekt» da de ble stevnet fram for Domitian. Det synes å tyde på at bestefaren deres allerede for en tid siden var død.

Til slutt bare en bemerkning om brevets innhold og inndeling: Bortsett fra overskriften med hilsenen (v. 1 f.), inngangen (v. 3 f.) og sluttversene (v. 24 f.) faller brevet naturlig i fire avsnitt: v. 5–11, v. 12–15, v. 16–21 og v. 22–23.

Overskrift og hilsen (v. 1–2)

Overskrift og hilsen (v. 1–2)

«[1]Judas, Jesu Kristi tjener og Jakobs bror – til dem som er kalt, de som er elsket i Gud Fader og bevart for Jesus Kristus: [2]Miskunn og fred og kjærlighet bli dere rikelig til del!»

V. 1. Når Judas her kaller seg «Jesu Kristi tjener», skal det selvsagt forstås på samme måte som når også hans bror Jakob kaller seg slik i overskriften til sitt brev (jf. min fortolkning av Jak 1,1). Han vil at leserne skal ta imot ordet hans som et ord talt i Kristi tjeneste, altså som et ord fra en som har rett og myndighet til å opptre som lærer og veileder for de troende.

Og når han like etter framhever at han er bror til den høyt aktede lederen for modermenigheten i Jerusalem, har han sikkert også med det villet begrunne hvorfor han vender seg til leserne.

Men han mener åpenbart ikke at dette broderforholdet skulle kunne gi ham noen særlig myndighet overfor dem. En særlig myndighet kunne han bare ha som bror til Herren. Vi vet også at Jesu legemlige slektninger i apostlenes tid og senere ble tilkjent en særlig verdighet. Men nettopp den myndigheten han hadde som Herrens bror, gjør han ikke bruk av her. Han kaller seg utelukkende en som står i et tjenerforhold til Kristus, altså en som bare har myndighet i kraft av dette forholdet.

Når han likevel også kaller seg Jakobs bror, kan meningen vel ikke være noen annen enn at han her så å si opptrer på vegne av sin bror, som leserne aktet så høyt – eller snarere som hans arvtaker. At han viser til at han er Jakobs bror, forklares nemlig trolig naturligst med

at Jakob selv ikke lenger var i live, og at Judas nettopp derfor har følt seg kalt til å ta seg av leserne i hans sted.

Dermed ligger det også nær å anta at brevets lesere skal søkes innenfor den jødiske kristenheten, nærmere bestemt i et område der det på denne tiden ennå fantes forholdsvis rene jødekristne menigheter, altså i Israels land og Syria.

Som allerede nevnt i innledningen har forfatteren i alle fall tydeligvis en bestemt, avgrenset krets av menigheter for øye, selv om han i adressen ikke sier noe om hvor disse menighetene hørte hjemme geografisk. Allerede måten han beskriver mottakerne på i verset vårt, tyder også på det.

Først kaller han dem riktignok bare «kalt», det vil si slike som evangeliets innbydelse ikke bare er gått ut til, men som også har tatt imot den, altså troende og døpte kristne. Deretter sier han at de, siden de tok imot kallet, er «elsket i Gud Fader», det vil si slike som hos Gud er omsluttet av hans faderlige kjærlighet. Det kunne jo i og for seg også vært sagt om alle sanne kristne.

Men så fortsetter han: «og bevart for Jesus Kristus». Når han så uttrykkelig framhever at leserne er bevart, antyder han åpenbart at de har vært utsatt for anfektelser som ikke behøver å ramme alle troende. Han antyder også at det midt iblant dem fantes noen som ikke ved Guds kjærlighet hadde latt seg bevare for Kristus, så de fremdeles tilhørte ham som sin frelser og Herre.

Uten tvil tenker forfatteren her, som motsetning til leserne, på de falske lærerne som hadde trengt seg inn i disse menighetene, og på ofrene deres. Kanskje henger det også sammen med dette at han ikke nevner hvor leserne hans befant seg: Brevet er bare skrevet til dem i de aktuelle menighetene som av Gud har latt seg styrke til å forbli tro mot Kristus trass i alle forførernes angrep.

V. 2. Hilsenønsket i dette verset har i det vesentlige samme form som hilsenønsket i begge Peters brev (jf. min fortolkning av 1 Pet 1,2). Forskjellen er bare at det her står «miskunn» (jf. min fortolkning av 1 Pet 1,3) i stedet for «nåde», som i det vesentlige betyr det samme, og at det etter «fred» er føyd til «kjærlighet». Dette tillegget peker åpenbart tilbake til «elsket i Gud Fader» og viser dermed at det er ment om Guds faderlige kjærlighet, og ikke om den innbyrdes broderkjærligheten eller om de troendes kjærlighet i alminnelighet.

Brevets inngang (v. 3–4)

Brevets inngang (v. 3–4)

> «[3]Dere kjære! Mens jeg var ivrig opptatt med å skrive til dere om vår felles frelse, fant jeg det nødvendig å skrive til dere for å formane dere til å stride for den troen som én gang for alle er blitt overgitt til de hellige. [4]For noen mennesker har sneket seg inn – noen som denne dommen allerede for lenge siden er oppskrevet for: De er ugudelige, de forvender vår Guds nåde til skamløshet, og de fornekter vår eneste hersker og Herre, Jesus Kristus.»

V. 3. Med tiltalen «Dere kjære» gir apostelen et umiddelbart uttrykk for hva han føler for leserne. Samtidig viser han at det er kjærligheten hans til dem som dypest ligger til grunn for den holdningen han inntar til dem, både i alminnelighet og særlig også ved denne anledningen.

Før han forteller hvordan han kom til å skrive dette brevet, skildrer han imidlertid hvilken situasjon han var i da han fant det nødvendig å vende seg til dem med sitt formanende ord. Han hadde ikke bare planlagt et lengre skrift til dem, men var allerede ivrig opptatt med å forberede det. Det skulle handle om den frelsen som var «felles» for dem og ham, i hele dens omfang – altså, som det synes, et skrift av mer læremessig art.

Arbeidet med dette skriftet har han imidlertid måttet utsette, fordi han «fant det nødvendig» å sende dem dette korte brevet med det særegne formanende innholdet. Slik ville han kalle dem til kamp for «den troen som én gang for alle er blitt overgitt til de hellige».

Med «troen» menes her åpenbart ikke den subjektive frelsestilliten, men troen i objektiv betydning, det vil si etter innholdet. Og når det med ettertrykk framheves at denne troen «én gang» (for alle) er

overgitt til de hellige som eiendom til å ta vare på, er det dermed sagt at den ikke er én i dag og en annen i morgen, men uforanderlig, alltid den samme. De troende må altså alltid holde fast ved den slik den er overlevert dem av Herren gjennom hans kalte vitner.

Ved siden av dette «én gang» har også uttrykket «de hellige» stor vekt her. Når troen er betrodd «de hellige» som deres verdifulle eiendom, må de alltid forbli det de ble ved troen og dåpen, hvis de ikke skal miste dette sitt gode. De må med andre ord alltid forbli «hellige», det vil si slike som tilhører Gud fordi de i dåpen er skilt ut fra den gudfremmede, vanhellige verden, satt i livsfellesskap med Kristus og gjort delaktige i Guds Ånd. Slik har de fått evnen og dermed også plikten til å tjene Gud i et hellig liv (jf. min fortolkning av Rom 1,7).

At Judas her betegner de sanne kristne med dette uttrykket, henger uten tvil sammen med at han vil beskrive den kristne stand i dens skarpe motsetning til den syndige og vanhellige ferden som forførerne og ofrene deres hengir seg til. Slik vil han legge leserne på hjertet at det å eie troen er helt og fullt uforenlig med et liv i syndens tjeneste.

V. 4. Med «for» begrunner han det han sa i v. 3, at han fant det nødvendig å kalle leserne til kamp for troen: Troen deres var satt i fare ved at forførerne hadde trengt seg inn blant dem.

I uttrykket «har sneket seg inn» ligger to ting. For det første hører de ikke med rette til i lesernes menigheter, fordi de ikke lenger står i troen. For det andre holdt de i begynnelsen sine særegne grunnsetninger for seg selv; hadde de kommet fram med dem, ville de straks ha blitt utelukket.

Ordene som følger, er blitt oppfattet svært forskjellig. Men den forståelsen som ligger til grunn i vår bibeloversettelse, synes å være den riktige. Det er altså sagt her at det allerede lenge har foreligget en skriftlig forutsigelse som felte den dommen over dem at de er «ugudelige, de forvender» osv.

Hva slags skriftlig forutsigelse om dem har forfatteren så for øye? På grunn av uttrykket «allerede for lenge siden» kunne det ligge nær å tenke på profetier (og forbilder) i Det gamle testamente. Men som alle vet, finnes det verken i Det gamle testamente eller i andre gamle skrifter noe utsagn om de forførerne som beskrives her.

Og det greske ordet som i vår bibeloversettelse er gjengitt med «for lenge siden», brukes nokså ofte i en svekket betydning om et forholds-

vis kort tidsrom (slik i 2 Kor 12,19[1] og Mark 15,44). En behøver derfor ikke legge mer i det enn «for en tid (en god stund) siden».

Judas viser til den skriftlige forutsigelsen som noe leserne åpenbart allerede kjente. Derfor må en sikkert anta at han her har tenkt på 2 Peters brev. Der forutsier Peter i kap. 2 at falske lærere skal stå fram i de jødekristne menighetene, og det falske lærere av nøyaktig samme slag som de forførerne brevet vårt bekjemper (sammenlign verset vårt særlig med steder som 2 Pet 2,2.6.19).

At Judas ikke siterer Peters ord ordrett, kan selvfølgelig ikke brukes som innvending mot denne oppfatningen, for det han sier om forførerne, faller ubestridelig sammen i tanke med det Peter hadde sagt om de falske lærerne han forutsa. En kan derfor si at vi allerede i verset vårt har et temmelig tydelig vitnesbyrd om at Judas og leserne hans har opplevd at Peters forutsigelse gikk i oppfyllelse.

Dommen Peter felte, kaller da først forførerne «ugudelige» etter deres vesen, og viser så hvordan denne gudløsheten deres kommer til syne. Riktignok fører de Guds nåde i munnen – den nåden som forlater synd og frigjør fra lovens tvang – og taler store ord om den. Men i virkeligheten forvrenger og misbruker de den til «skamløshet» (jf. min fortolkning av 2 Pet 2,2): I tale og handling utlegger de den som om den ga dem frihet til et utsvevende liv, der de uten betenkning følger sine egne kjødelige lyster.

Vi har altså her en tankegang som den som omtales og avvises i Rom 6,1.15; Gal 5,13; 1 Pet 2,16 (jf. også Rom 6,12 og 1 Kor 6,12 ff.).

Men dermed «fornekter» de også ham som for alle kristne er deres «eneste hersker og Herre, Jesus Kristus». I gjerning, ved sitt skamløse liv, frakjenner de ham hans herskerrett (jf. min fortolkning av 2 Pet 2,1).

At de to ensbetydende uttrykkene «hersker» og «Herre» er stilt sammen, har vel sin grunn i at Judas med ettertrykk har villet framheve Kristi verdighet som Herre. Og når Kristus kalles de troendes «eneste» hersker og Herre, er det selvsagt ikke ment i motsetning til Gud, men til alt og alle andre som kunne ville øve avgjørende innflytelse over livet deres.

[1] Trykket har «2 Kor 12,18»; rettet til det stedet Odland trolig mente.

Brevets hoveddel (v. 5–23)

1. Første avsnitt (v. 5–11)

Slik Guds dom i lengst forsvunne tider rammet dem som satte seg opp mot ham og hengav seg til syndens tjeneste, slik skal den også ramme de forførerne som har sneket seg inn blant leserne, og som i sin ferd viser bildet av den samme ugudeligheten.

> «[5]Men etter som dere en gang for alle har fått vite alt, vil jeg minne dere om at da Herren hadde frelst folket ut fra Egypt, ødela han likevel senere dem som ikke trodde. [6]Og de englene som ikke holdt fast ved sin høye stilling, men forlot sin egen bolig, dem holder han i varetekt i mørket med evige lenker til dommen på den store dag, [7]likesom Sodoma og Gomorra og byene der omkring, som på samme måten som disse drev hor og gikk etter fremmed kjød, og nå ligger som eksempel for våre øyne og lider straffen i en evig ild. [8]Likevel gjør nå disse menneskene det samme. De går i drømme, de gjør kjødet urent, de forakter herredømme og spotter høye åndemakter. [9]Men ikke engang overengelen Mikael våget å felle en spottende dom da han trettet med djevelen om Moses' legeme, men sa: Må Herren straffe deg! [10]Disse menneskene derimot spotter det de ikke kjenner. Og det som de av naturen skjønner, likesom de ufornuftige dyrene, med det ødelegger de seg selv. [11]Ve dem! For de har slått inn på Kains vei, har for vinnings skyld kastet seg ut i Bileams villfarelse, og er gått under ved Korahs gjenstridighet.»

V. 5. I de to foregående versene har forfatteren sagt hva som foranlediget brevet, og hva han vil med det. Her går han med et videreførende «men» over til det han har å si leserne om den faren som truer troen deres.

Først holder han fram for dem tre eksempler fra Det gamle testamente på Guds straffende rettferdighet, for i dem ser han forbilder på den dommen som vil ramme forførerne i hans egen tid (jf. min fortolkning av 2 Pet 2,4). Innledningsvis bemerker han at han med disse eksemplene ikke vil lære leserne noe nytt, men bare «minne dem om» det de selv allerede kjenner godt til («alt» = alt det han vil minne dem om).

Som første eksempel nevner han den skjebnen som rammet Israels folk under ørkenvandringen (4 Mos 14,26–38; jf. 1 Kor 10,1 ff.; Hebr 3,16 ff.), fordi de i vantro hadde satt seg opp mot den føreren Herren (Gud) hadde gitt dem, og dermed mot Gud selv (jf. 4 Mos 14,1–4.11). Ikke engang Israels stilling som Guds eget, utvalgte folk og den herlige erfaringen av frelse det hadde fått da det ble ført ut av Egypt, sikret det altså mot straffen og undergangen.

V. 6. Det andre eksemplet forfatteren nevner, englefallet, inneholder den samme lærdommen, for også det viser at Gud i sin straffende rettferdighet slett ikke tar hensyn til stillingen til dem som setter seg opp mot ham. Ikke engang så høyt stilte vesener som engler har Gud spart for den straffen som svarer til synden deres.

Synden til de englene som omtales her, besto i at de «ikke holdt fast ved sin høye stilling», det vil si at de ringeaktet og ga slipp på den høye verdigheten å stå for Guds trone som hans hellige tjenere. Med dette opprøret mot Gud «forlot de sin egen bolig», nemlig himmelen, det oppholdsstedet som tilkom dem etter deres natur som hellige engler.

Men følgen av denne synden ble da også at Gud ga dem en annen bolig, som svarer til den tilstanden de nå er i, og som de ikke kan «forlate», for han holder dem bundet «i mørket med evige lenker» (det vil si lenker de aldri kan slite seg løs fra; jf. 2 Pet 2,4).

Og dette er ennå ikke den endelige avgjørelsen av skjebnen deres. Ulykksaligheten deres skal først nå sitt høydepunkt ved «dommen på den store dag» (jf. Apg 2,20; Åp 6,17; 16,14). Til denne dommen blir de foreløpig bare holdt i forvaring.

V. 7. Det tredje eksemplet – dommen over Sodoma, Gomorra og de omliggende byene – knyttes med ordet «likesom» svært nær til det foregående verset. Forfatteren ser nemlig i skjebnen til Sodoma og de andre byene en bekreftelse på det som var sagt i v. 6 om de falne englene: Gud holder englene i forvaring til dommens dag, likesom

Sodoma og Gomorra stadig «ligger som eksempel for våre øyne og lider straffen i en evig ild».

Sodoma og Gomorra nevnes ofte i Skriften som eksempler på grov syndighet og på Guds straffende rettferdighet. Foruten dem nevner Judas her, i samsvar med 5 Mos 29,23 og Hos 11,8, også de omliggende byene Adma og Sebojim.

Om disse byene gjør han oppmerksom på at de «på samme måten som disse (det vil si innbyggerne i Sodoma og Gomorra) drev hor» (mer nøyaktig: utukt). Dette bestemmes så nærmere ved de tilføyde ordene: «og gikk etter fremmed kjød». Med dette enestående uttrykket siktes det sikkert til den særegne sodomittiske utukten, altså den unaturlige vellystsynden som Paulus omtaler i Rom 1,27, at menn drev utukt med menn (jf. 1 Mos 19,4 f.).

I grunnteksten heter det egentlig «annet (slags) kjød». Det betyr uten tvil annet kjød enn det som etter den naturordenen Gud har satt, er bestemt for mannen i det seksuelle samlivet.

Om straffen over disse byene heter det at de nå ligger der for alles øyne som et advarende eksempel, idet de lider en straff som ble voldt av «en evig ild», det vil si en ild som varer ved i sine virkninger og vil gjøre det helt til slutten på det nåværende verdensløpet (jf. min fortolkning av 2 Pet 2,6, der det mer direkte enn her er pekt på den ilden som omtales i 1 Mos 19, og som Gud ødela disse byene med).

Som det går fram av neste vers, har Judas med dette siste eksemplet åpenbart hatt de kjødelige utskeielsene til forførerne i sin egen tid for øye. Han har altså villet holde fram for leserne at Guds straff like sikkert vil ramme disse for deres utuktige liv som den faktisk har rammet de gudløse byene i Siddim-dalen.

V. 8. I dette verset går forfatteren over til å skildre forførerne i sin egen tid («disse» viser til de ugudelige menneskene som er omtalt i v. 4). Først framhever han at de gjør seg skyldige i de samme syndene som førte Guds straff over Israel i ørkenen, over de opprørske englene og over byene i Siddim-dalen («det samme»). Og det gjør de trass i eksemplene på straff i v. 5–7, uten å la seg advare av dem («likevel»).

Deretter kaller han dem slike som «går i drømme» (mer nøyaktig: «drømmer»). Slik beskriver han den åndelige tilstanden eller den særegne tenkemåten som ligger til grunn for den gudløse ferden deres.

Med dette billedlige uttrykket stempler Judas åpenbart den libertinistiske teorien som forførerne søkte å rettferdiggjøre sin usedelige livsførsel med, og som det allerede var hentydet til i v. 4. Han stempler den som tomme innbilninger fra deres fordervede naturlige sans, som falske forestillinger som i seg selv mangler enhver virkelighet og derfor kan lignes med de tåkete og forvirrede bildene som viser seg for den som sover og drømmer.

Som det første trekket ved ferden deres nevner han så at de «gjør kjødet urent», nemlig ved at de med sin skammelige utukt fører urenhet både over sine egne legemer og over legemene til dem de driver utukt med. Her tar han uten tvil opp igjen begrepet «skamløshet» fra v. 4.

Dermed ligger det også nær å se det neste trekket, at de «forakter herredømme», som en henvisning tilbake til det andre leddet i beskrivelsen av dem i v. 4, at de «fornekter vår eneste hersker og Herre, Jesus Kristus». Vi har altså her den samme tanken som i 2 Pet 2,10, der det ble sagt om vranglærerne at de «forakter herredømme» (jf. min fortolkning av dette stedet).

Derimot finner vi i v. 4 ikke noe som svarer til det tredje og siste trekket i bildet Judas tegner av forførerne i verset vårt, at de «spotter høye åndemakter». Det skal tydeligvis forstås på samme måte som i 2 Pet 2,10b, der vi har nøyaktig det samme uttrykket.

Likevel står dette trekket, spotten deres mot de onde åndene, åpenbart i nær sammenheng med de to første. Disse to er jo på sin side så nær forbundet at de egentlig bare er betegnelser for én og samme synd sett fra to forskjellige synsvinkler.

Med sitt skamløse liv er disse menneskene frekke nok til å ringeakte Kristi herskerrett. Den samme frekkheten viser seg når de spotter de onde åndene som maktesløse og ufarlige makter idet noen advarende holder fram for dem at de med sin syndige ferd faller inn under disse høye maktenes herredømme. Og dette siste trekket i beskrivelsen av dem føres så videre i v. 9–10.

V. 9–10. Her viser Judas først hvor straffverdig forførernes spott mot de høye maktene er. Som motsetning stiller han opp at selv en så høy engel som erkeengelen Mikael (jf. om ham Dan 10,13.20; 12,1; Åp 12,7) ikke våget å gjøre mot djevelen det som de våger å gjøre mot alle mørkets onde makter, og da åpenbart også mot djevelen selv.

Om denne tretten mellom Mikael og djevelen, som Judas åpenbart regner med at leserne kjenner, sies det ingenting i Det gamle testamente. Ifølge Klemens av Aleksandria, Origenes og andre skal det derimot ha stått om den i et jødisk apokryft skrift med tittelen «Moses' himmelfart». Etter Origenes' mening har Judas rett og slett hentet det han forteller her, fra dette skriftet, mens Calvin og andre har ment at han har øst meldingen fra den muntlige jødiske folkeoverleveringen. Det kan kanskje være like sannsynlig.

I alle fall har vi vel her en fortelling som bygde på en gammel, overlevert tolkning av det vi leser i 5 Mos 34,5 f. om Moses' død og begravelse. Man gikk ut fra som gitt at Gud ikke med egen hånd, men ved en engels tjeneste hadde begravet Moses. Da måtte det ligge nær å tilskrive nettopp Mikael denne tjenesten, fordi han i Det gamle testamente framstilles som en som står i et særlig nært forhold til Israels folk (jf. Dan 10,20; 12,1; jf. i Det nye testamente Åp 12,7).

Man festet seg også ved at den begravelsen som etter Guds vilje skulle bli Moses til del, var et absolutt unntak fra den alminnelige regelen for dødelige mennesker. Da lar det seg vel forstå at man «ved denne anledningen lot Satan strides med Herrens engel. Som dødens fyrste (jf. Hebr 2,14) ville han ikke tillate at denne døde, Moses, ble hedret på en slik måte, men krevde hans livløse legeme for seg, for at det ikke skulle bli unntatt fra den skjebnen som er felles for alle døde» (F. W. Bugge).

Man hadde jo også en parallell til dette i det som sto skrevet i Sak 3,1 ff. Og som det synes, har man i virkeligheten overført det som sies på dette stedet om hvordan Herrens engel opptrådte overfor Satan, på det som skjedde i forbindelse med Moses' begravelse.

Verset vårt viser at Judas i alle fall har gått ut fra at det virkelig gikk slik til som det fortelles her. Han så i det et vitnesbyrd om at selv en så høyt stilt engel som englefyrsten Mikael føler det som sin plikt å vise respekt for makten – også makten til Satan, mørkets fyrste. Selv om Satan til og med ville hindre ham i å utføre et oppdrag han hadde fått av Gud, våget han likevel ikke «å felle en spottende dom» over ham, men overlot til Herren å «straffe ham».

Helt annerledes er det derimot med forførerne i Judas' egen tid, som han deretter vender tilbake til i v. 10. De spotter «det de ikke

kjenner», det vil si alt som hører til den overjordiske eller oversanselige verden, og som de høye maktene utgjør en del av.

Ordet «kjenne» kan her selvsagt ikke bety å vite om noe, for ingen kan jo spotte det han ikke vet om. Meningen må altså være at de ikke kjenner det sanne vesenet til det som hører til den oversanselige verden, med andre ord at de ikke har noe virkelig kjennskap til disse tingene. Og likevel dømmer de om dem, og det med spottende ord – og det gjør de nettopp fordi de ikke kjenner dem. Hadde de virkelig kjent dem, hadde de ikke spottet dem.

Det er derimot noe annet de «skjønner» seg på, men riktignok heller ikke dette på den rette, åndelige måten. De har nemlig ingen annen erkjennelse av det enn den som er gitt «av naturen», og det forklares nærmere med de tilføyde ordene «likesom de ufornuftige dyrene». Erkjennelsen de har på dette området, er altså rent instinktiv og formidlet gjennom sansene.

Dermed følger det også at de bare erkjenner de sanselige eller materielle tingene, som også «kjødet» (v. 8) hører til. Disse tingene vet de å bedømme, nemlig etter hvor mye de er verd som midler til å tilfredsstille deres sanselige lyster.

Men nettopp fordi de bare har en slik erkjennelse av disse tingene, «ødelegger de seg» også med dem, for de bruker dem bare som midler til sanselig nytelse. Hadde de skjønt seg på disse tingene på den rette måten, som stemmer med tingenes vesen, ville de også ha innsett hva som blir følgen av at de misbruker dem kjødelig, og de ville ikke ha innlatt seg på et slikt misbruk.

Med uttrykket «ødelegger de seg» skal en sikkert ikke bare tenke på at de går til grunne fysisk ved at de tøylesløst tilfredsstiller sine sanselige lyster, men også og fremfor alt på deres endelige undergang, den evige fortapelsen, som de samtidig pådrar seg ved sin syndige ferd. I alle fall er det den hinsidige fortapelsen Judas forkynner forførerne som Guds straff over dem i verset som følger.

V. 11. Her roper Judas «ve» over dem. Dette «ve» skal åpenbart ikke oppfattes som uttrykk for smertefull klage, men – slik veropet også ofte brukes i Jesu taler (jf. Matt 11,21; 23,13 ff. og flere steder) – som uttrykk for en trussel om straff.

Veropet begrunner han ved igjen (jf. v. 8 i sammenheng med v. 5–7) å framstille forførerne som «motbildet av syndere hvis synd og straff

er skrevet opp i lesernes hellige skrifter» (Bugge). Etter sammenhengen må han sikkert mene at de nettopp gjennom det syndige livet som er skildret i det foregående (v. 8–10), har vist at de er åndelig i slekt med de tre representantene for ugudeligheten som han i verset vårt stiller dem sammen med: Kain, Bileam og Korah.

At de «har slått inn på Kains vei», betyr at livsførselen deres har båret det samme preget som Kains. Det må da dreie seg om noe som etter beretningen i Det gamle testamente var særlig karakteristisk for Kain, og trolig har Judas her tenkt på Kain som han som myrdet sin fromme bror Abel.

Likheten mellom vranglærerne og Kain består da i dette: Likesom Kain drepte Abel legemlig, slik gjør vranglærerne seg skyldige i sjelemord mot sine åndelige brødre ved å forføre dem. Derfor vil de også uunngåelig bli rammet av Kains straff, det vil si bli forbannet av Gud og støtt bort fra hans åsyn.

På lignende måte skal det trolig også forstås når det videre heter om vranglærerne at de «for vinnings (lønns) skyld har kastet (styrtet) seg ut i Bileams villfarelse». Med uttrykket «Bileams villfarelse» (det vil si Bileams synd) kan en nemlig vanskelig tenke på noe annet enn at han av pengegriskhet (jf. 2 Pet 2,15) var villig til å forbanne Guds folk (4 Mos 22–24; 5 Mos 23,5), og at han med sitt råd til Balak faktisk forførte og fordervet Guds folk (4 Mos 31,16; jf. Åp 2,14).

Likesom Bileam har heller ikke vranglærerne i Judas' egen tid betenkt seg på («har kastet seg ut i») å forderve Guds folk. Og også i en annen henseende har de sitt forbilde i Bileam: De gjør dette for lønns skyld.

Av dette siste trekket går det fram at disse folkene samtidig har opptrådt som lærere og latt seg betale for undervisningen sin (jf. 2 Pet 2,3.14; Tit 1,11; 1 Tim 6,5[1]). De kan ikke bare ha forført de troende ved sitt onde eksempel, for det kunne ikke gi dem noen lønn (jf. også v. 16, som synes å peke i samme retning). Men da kan de heller ikke vente annet enn å bli rammet av Guds straff, slik Bileam ble det (jf. 4 Mos 31,8).

Til slutt framstiller Judas vranglærerne også som slike som har gjort seg skyldige i «Korahs gjenstridighet», det vil si i en gjenstridig-

[1]Trykket har «1 Tim 6,1»; rettet til det stedet Odland trolig mente.

het som ligner Korahs. Med det har han åpenbart villet si dette: Likesom levitten Korah (og de som var medskyldige med ham) ifølge 4 Mos 16 i hovmod satte seg opp mot den ordningen for prestedømmet i Israel som Gud hadde fastsatt gjennom Moses, slik gjør også forførerne seg i hovmod skyldige i opprør mot den orden Gud har gitt i menigheten. Ved sin kjødelige mistolkning av den kristne friheten forvender de nemlig hans nåde til skamløshet og fornekter dermed Jesu Kristi herskerrett (jf. v. 4).

Følgen blir uunngåelig at de går til grunne likesom Korah – men ved en langt mer forferdelig straff, den evige fortapelsen. Og denne straffen er så sikker og viss at Judas taler om den som noe som allerede har rammet dem («er gått under»).

2. Andre avsnitt (v. 12–15)

Skildring av vranglærerne og deres stilling i og til menigheten: De fører bare smitte med seg og gjør ikke noe gagn. Derfor vil de også uunngåelig bli rammet av Guds straff, slik den for lenge siden er forutsagt av Enok.

> «[12]Disse menneskene er skamflekker ved deres kjærlighetsmåltider. Uten frykt holder de gilde med dere og forer seg selv. De er vannløse skyer som drives av sted av vinden. De er som nakne trær om høsten, uten frukt, to ganger døde, opprykket med rot. [13]De er ville havsbølger som skummer opp sin egen skam. De er villfarende stjerner, som mørkets natt er rede for til evig tid. [14]Disse var det også Enok, den sjuende fra Adam, profeterte om da han sa: Se, Herren kommer med sine ti tusener hellige [15]for å holde dom over alle, og straffe alle ugudelige for alle de ugudelige gjerninger de har gjort, og for alle de harde ord som de har talt mot ham, de ugudelige synderne.»

V. 12–13. Som et særlig talende vitnesbyrd om den smitten vranglærerne fører inn i menighetene, framhever Judas i v. 12a hvordan de oppførte seg ved menighetenes felles måltider. Disse måltidene skulle uttrykke og styrke broderkjærligheten og ble derfor kalt med det greske ordet *agape* (det vil si «kjærlighet»). I apostlenes tid var feiringen av nattverden knyttet til dem.

Han kaller vranglærerne «skamflekker» (mer nøyaktig: smussflekker) ved disse måltidene, fordi de vanhelliger dem. «Uten frykt», det vil si uten sky for den hellige karakteren disse måltidene har, misbru-

ker de dem, som om det bare gjaldt å «holde gilde med» leserne og å «fore seg selv» godt. Uten tøyler og uten kjærlighet tilfredsstiller de sin sanselige nytelsessyke og bryr seg ikke om at de dermed ødela disse måltidenes karakter av kjærlighetsmåltider (jf. Paulus' refselse av lignende misforhold i menigheten i Korint, 1 Kor 11,20 ff.).

I v. 12b–13 viser Judas så med en rekke billedlige betegnelser at vranglærerne ikke gjør menighetene noe gagn, enda de gir seg ut for å føre de troende som vil følge dem, fram til en høyere frihet. For de første bildene her («vannløse skyer» osv.) viser vi bare til min fortolkning av det lignende uttrykket i 2 Pet 2,17.

Med neste bilde framhever Judas enda sterkere hvor unyttige de er: De ligner trær på senhøsten, når de står der nakne, uten løv og uten frukt. Ja, enda verre: De er «ufruktbare»[2] trær, altså slett ikke i stand til å bære frukt.

Og ufruktbare er de fordi de er «to ganger døde». Her bryter trolig virkeligheten gjennom bildet: «To ganger» sikter til at disse menneskene var åndelig døde allerede i sin naturlige tilstand, og at de igjen er sunket tilbake i åndelig død etter at de var blitt gjort åndelig levende. Ja, de er som trær som er «opprykket med rot» fra jorden, så ethvert håp om nytt liv og ny frukt er helt utelukket.

Den siste tanken – at menighetenes åndelige liv på ingen måte kan vente noe virkelig gagn av disse menneskene – framhever Judas enda sterkere når han videre (i v. 13) kaller dem «ville (opprørte og frådende) havsbølger som skummer opp sin egen skam». Likesom de opprørte bølgene «skyller opp gjørme og mudder» fra havets bunn (Jes 57,20), slik kan disse menneskene ikke tøyle sine skjendige kjødelige begjær, men må vise dem fram frekt i både ord og handling.

Til slutt kalles de, i samme hensikt, «villfarende stjerner», det vil si stjerner som for det blotte øye ikke synes å følge noen fast, regelmessig bane. De ser ut til å sveve over himmelen og forsvinner så for alltid i nattens mørke, like brått som de viste seg. Uten tvil sikter Judas med dette uttrykket til kometene, eller kanskje til stjerneskuddene.

Slik som med disse «villfarende stjernene» er det med vranglærerne: Fra tid til annen dukker de opp i menighetene og gir seg ut for å være lysbærere. Men tilværelsen deres varer bare kort og ender med

[2] NB har «uten frukt».

at de faller i det evige mørkets natt, som er «rede for» dem (jf. om dette uttrykket min fortolkning av 2 Pet 2,17). I siste setning av verset vårt uttales igjen en trussel om straff, og den stadfester Judas så i v. 14–15.

V. 14–15. Her anfører han en profeti av Enok, som han åpenbart har hentet fra et apokryft jødisk skrift, kjent under navnet «Enoks bok». Judas mener selvsagt ikke at Enok med ordet som siteres her, tenkte på vranglærerne i Judas' egen tid. Han mener bare at det Enok har sagt om en dom fra Gud over alle ugudelige, også gjelder disse vranglærerne, ettersom den samme ugudeligheten alltid rammes av den samme dommen.

Når Enok her uttrykkelig kalles «den sjuende fra Adam» – Adam selv er da regnet med (jf. 1 Mos 5,3–18) – henger det vel sammen med at han også i «Enoks bok» noen ganger kalles slik. Det er likevel ikke mulig å si noe bestemt om Judas har tillagt denne betegnelsen noen særlig betydning, og i så fall hvilken. Om innholdet i Enoks profeti skal ellers bare dette bemerkes: Uttrykket «harde ord» må her forstås som frekke, formastelige ord (altså annerledes enn «harde ord» i Joh 6,60).

3. Tredje avsnitt (v. 16–21)

Judas føyer ennå to sett nye trekk til beskrivelsen av forførerne (v. 16 og v. 19), og til hvert sett knytter han en formaning til leserne om hvordan de skal forholde seg til disse fiendene sine (v. 17 f. og v. 20 f.).

> «[16]De er slike som knurrer og klager over sin skjebne, enda de farer fram etter sine lyster. Deres munn taler store ord, mens de smigrer folk for vinnings skyld. [17]Men dere, kjære: Husk de ordene som vår Herre Jesu Kristi apostler før har talt! [18]For de sa til dere: I den siste tid skal det komme spottere som farer fram etter sine ugudelige lyster. [19]Disse er det som skaper splittelse, de er sjelelige mennesker som ikke har Ånden. [20]Men dere, kjære: Oppbygg dere på deres høyhellige tro, be i Den Hellige Ånd, [21]og hold dere slik i Guds kjærlighet, mens dere venter på vår Herre Jesu Kristi miskunn til evig liv.»

V. 16. Det som sies om forførerne her, knytter seg umiddelbart til de siste ordene i Enok-sitatet. Først heter det at de «knurrer (mot Gud og hans styrelse) og klager over sin skjebne», åpenbart fordi de alltid er misfornøyd med sin lodd i livet. Slik våger de å tale enda de «farer

fram etter sine lyster» – uten å ta hensyn til Guds vilje, og overalt bare for å tilfredsstille sin egen sanselige nytelsessyke. Knurringen og klagingen deres er altså bare tomme, lettferdige talemåter, som den faktiske ferden deres motsier.

Den samme motsigelsen viser seg også her: Mens de med munnen «taler store ord» mot Gud og hans hellige vilje, skammer de seg ikke over å krype for og «smigre» mennesker som de tror kan skaffe dem en fordel («for vinnings skyld»).

V. 17–18. I motsetning til vranglærerne med deres formastelige ord skal leserne huske det vår Herre Jesu Kristi apostler allerede tidligere har sagt til dem, nemlig at «i den siste tid skal det komme spottere som farer fram etter sine ugudelige lyster». Judas mener åpenbart at nettopp denne forutsigelsen fra apostlene gir leserne et særlig sterkt vern mot vranglærernes forførelse (jf. Matt 24,25; Joh 13,19; 14,29), så de ikke lar seg imponere og forvirre av dem.

I v. 18 sammenfatter Judas ellers det som flere eller færre apostler allerede tidligere hadde sagt til leserne, og måten han gjør det på, ligner så sterkt det vi leser i 2 Pet 3,2 f., at det ikke kan være tvil: Den som har skrevet det ene av disse brevene, må være avhengig av forfatteren av det andre.

Spørsmålet blir da hvem av dem som har skrevet først. Det synes neppe å kunne bestrides at det er Judas som er den avhengige her. Allerede setningen som innleder apostlenes forutsigelser i v. 18 («For de sa til dere»), og som i seg selv er temmelig overflødig, gir uvilkårlig inntrykk av at Judas har villet gjengi dette innholdet i en fast utformet ordlyd som han kjente.

Vranglærerne kalles dessuten «spottere» som skal stå fram «i den siste tid». I brevet vårt er denne betegnelsen unektelig svært påfallende, og en kan vanskelig unngå å anta at den er hentet fra det nevnte stedet i 2 Peters brev. Der har nemlig begge disse uttrykkene («spottere» og «i den siste tid», eller det som saklig blir det samme, «i de siste dager») ganske umiskjennelig sin naturlige og organiske plass.

Er denne antakelsen riktig, må Judas åpenbart ha opplevd at Peters forutsigelse gikk i oppfyllelse, og ved å knytte seg til 2 Pet 3,2 f. har han villet friske opp minnet om apostelens advarsel mot de ugudelige menneskene som hadde sneket seg inn blant leserne.

V. 19. Som innledning til den følgende formaningen til leserne (v. 20 f.) får vi her et nytt trekk i bildet av forførerne. I vår bibeloversettelse heter det imidlertid om dem at de «skiller seg ut».[3] Men etter den utvilsomt rette lesemåten kan uttrykket i grunnteksten ikke ha denne betydningen. Der står egentlig bare: «Disse er de som skiller», og det skal etter flere fortolkeres mening bety at de «volder splittelser» i de menighetene der de får innpass.

Forstår en uttrykket slik, viser likevel det som var sagt om vranglærerne i v. 12, at det ikke kan dreie seg om ytre splittelser, men bare om at «menighetens medlemmer blir åndelig fremmede for hverandre, så menighetens indre, åndelige enhet brytes» (Bugge).

At denne oppfatningen kan være riktig, lar seg neppe benekte. Men det finnes ikke noe i sammenhengen som peker i denne retningen, og verbet «skille» står jo uten objekt. Derfor er det kanskje bedre å anta med andre fortolkere at det i seg selv ubestemte begrepet «skille» får sitt innhold fra de neste ordene i verset vårt, som etter grunnteksten egentlig lyder: «sjelelige (mennesker), som ikke har ånd».

Tanken ville da bli at vranglærerne skjelnet mellom de alminnelige kristne, som de betraktet og betegnet som bare «sjelelige», og seg selv (og sine meningsfeller), som de betraktet og betegnet som «åndelige». Nettopp som «åndelige» hadde de sin høyere frihet og kunne uten fare for sin nådestand tillate seg å leve sitt liv «hinsides godt og ondt», mens de andre kristne, som ennå bare var «sjelelige», var bundet av sedelovens skranker.

Men fordi vranglærerne nettopp med slik tale så lett kunne blende de enfoldige, snur Judas her forholdet helt om. Han kaller de angivelig «åndelige» bare «sjelelige», og det fordi de slett ikke «har ånd». At de er «sjelelige», vil da si at de bare har sin naturlige, ugjenfødte sjel som det livsprinsippet som behersker dem (jf. min fortolkning av 1 Kor 2,14). Og med «ånd» skal en her selvsagt ikke forstå menneskeånden, men Guds Ånd, som alene kan gjøre et menneske «åndelig» i sannhet, men som vranglærerne er blitt fremmede for.

V. 20–21. I motsetning til forførerne som er beskrevet slik, skal leserne holde fast ved og bygge videre på sin kristne stand. Hovedsaken er da at de «holder (bevarer) seg i Guds kjærlighet», det vil si at de nøye

[3] NB har «skaper splittelse».

vokter seg for alt som kunne få dem til å falle ut av hans kjærlighet og i stedet komme under hans vrede. Men skal de kunne forbli i Guds kjærlighet på denne måten, gjelder det for dem å «oppbygge seg på sin høyhellige tro» og å «be i Den Hellige Ånd».

Med «tro» kan det her, som i v. 3, ikke være ment den subjektive frelsestilliten, men bare troens objektive innhold, altså i det vesentlige = evangeliet. Det går klart fram av at den kalles «høyhellig» (eller mer nøyaktig: «deres helligste tro»), det vil si de kristnes aller helligste eie. Og slik kalles troen fordi den kommer fra Gud, så enhver som angriper den, forsynder seg på det groveste mot Gud selv.

Denne troen har leserne allerede (jf. v. 3). Deres åndelige liv hviler allerede på denne troen som sin grunnvoll, men nå må de også strebe etter at det kan vokse og utvikle seg videre på alle sider på denne grunnen. Bare ved en slik selvoppbyggelse vil de kunne bevare seg i Guds kjærlighet.

Men denne selvoppbyggelsen og den selvbevarelsen i Guds kjærlighet som er betinget av den, må riktignok ikke skje i eller av egen kraft. Den kan bare skje ved Guds kraft. Derfor gjelder det å be Gud om denne kraften, og det med en bønn som skjer «i Den Hellige Ånd», det vil si en bønn som har sin grunn i at den som ber, har sitt egentlige livselement i Guds Ånd, og som altså er virket og båret av denne Ånden (jf. Ef 6,18; Rom 8,15 f.).

Til slutt føyer Judas ennå til at deres selvbevarelse i Guds kjærlighet skal være ledsaget og preget av den levende forventningen om den «miskunn» som vår Herre Jesus Kristus vil vise mot sine i dommen, og som vil føre dem inn i det evige livet med dets salighet. Merk ellers at vi også i disse to versene, som så ofte i Det nye testamente, finner de tre personene i Gud nevnt sammen, vår frelses trefoldige guddommelige opphav.

4. Fjerde avsnitt (v. 22–23)

Formaninger til leserne om hvordan de skal forholde seg til de medlemmene av menigheten som mer eller mindre har latt seg påvirke av vranglærerne.

«[22]Og noen skal dere tale til rette fordi de tviler, [23]andre skal dere frelse ved å rive dem ut av ilden. Andre igjen skal dere miskunne

dere over i frykt, idet dere til og med hater kappen som er smittet av kjødet.»

I v. 22 og første halvdel av v. 23 er teksten svært usikker og omstridt. Likevel må trolig den tekstformen som ligger til grunn for vår bibeloversettelse, betraktes som den opprinnelige, og vi skal derfor holde oss til den her. Etter denne lesemåten skjelnes det, som en ser, mellom tre grupper av menighetsmedlemmer som har latt seg påvirke av vranglærerne, og hver gruppe skal etter Judas behandles på sin måte.

Det er noen som ennå bare «tviler», åpenbart om hva som er det rette synet på kristendommen: det de hadde fått fra sine apostler, eller det vranglærerne forfekter. Slike skal leserne «tale til rette» med kjærlig og alvorlig formaning og tukt ut fra Guds ord. Uttrykket i grunnteksten kan likevel også bety å overbevise (med grunner). Da blir meningen at leserne skal søke å overbevise de tvilende om at den libertinistiske oppfatningen av kristendommen er usann, og om hvor dåraktig deres egen tvil er.

Så er det andre menighetsmedlemmer som allerede har begynt å hengi seg til den fordervelige villfarelsen og derfor svever i den største fare. Likevel kan de ennå frelses (fra den evige fortapelsen), om enn bare ved at en griper raskt og energisk inn og river dem som en brann ut av «ilden», det vil si ut av den sedelige fordervelsen som allerede slår flammene sine om dem (jf. Amos 4,11; 1 Kor 3,15).

Til slutt finnes det også menighetsmedlemmer som det er kommet så langt med at en bare kan ha medlidenhet med dem, og det i frykt. Det må sikkert gjelde slike som helt og konsekvent hadde forherdet seg i villfarelsen, så ethvert forsøk på å formane og overbevise dem ut fra Guds ord ville være helt forgjeves. Den «miskunnen» (bedre: «forbarmelsen») som leserne skal vise også disse menighetsmedlemmene, gir seg altså ikke lenger utslag i virksom innsats for deres frelse (jf. 1 Joh 5,16). Den kan bare bestå i en personlig medlidenhet med dem som blir i sinnelaget.

Om denne medlidenheten sies det da også at den skal være forbundet med «frykt», nemlig frykt for selv å bli smittet eller dratt med inn i deres moralske fordervelse ved å innlate seg med dem. Ja, så engstelig må de vokte seg for slik smitte at de til og med skal sky og gå utenom alt som bringer dem i berøring med disse menneskene, om det så bare

er den mest ytre berøring. Eller, som det her sies billedlig: De skal «til og med hate kjortelen[4] som er smittet av kjødet».

Med «kjortelen» menes underkjolen av lin, som ble båret rett på kroppen (jf. min fortolkning av Matt 5,40), og som derfor selv blir smittet av enhver urenhet som går ut fra kjødet. «En kan og skal ha dyp medlidenhet med dem, men en må bryte all omgang med dem for å bevare seg selv» (B. Weiss).

[4] NB har «kappen».

Brevets slutning (v. 24–25)

Brevets slutning (v. 24–25)

> «[24]Men han som er mektig til å verne om dere så dere ikke snubler, og til å stille dere ulastelige fram for sin herlighet i fryd, [25]den eneste Gud, vår frelser ved Jesus Kristus, vår Herre: Ham tilhører herlighet, storhet, styrke og makt før all tid og nå og i all evighet. Amen.»

Selv om lesernes situasjon er farlig nok, er Gud likevel «mektig» til å verne om dem så de ikke «snubler» (jf. Jak 2,10; 3,2). Og han er mektig til å krone virksomheten til sin bevarende nåde ved å «stille dem ulastelige (det vil si fullkomment helliggjort; jf. min fortolkning av Ef 1,4; 1 Kor 1,8 og flere steder) fram for sin herlighet (den herligheten han vil åpenbare seg i på dommens dag) i fryd» (jf. 1 Pet 1,6–8; 4,13).

Og til det er Gud mektig nettopp fordi han er «den eneste (sanne) Gud». Og som alle kristne vet, er han ikke bare mektig, men også villig til det, ettersom han er «vår frelser (det vil si har virket vår frelse og fremdeles virker frelsende for oss) ved Jesus Kristus».

I v. 25b følger så selve lovprisningen av Gud. Her anerkjenner Judas i tilbedelse den «herlighet, storhet, styrke og makt» som tilhører Gud «før all tid og nå og i all evighet» – en lovprisning han avslutter med et høytidelig beseglende «amen».

Om Sigurd Odland

1857–1937

Sigurd Odland (1857–1937) ble født 5. desember 1857 i Bergen i en haugiansk slekt. Han tok teologisk embetseksamen i 1879 og studerte deretter ved flere tyske universiteter. I 1894 ble han professor i Det nye testamente ved universitetet i Kristiania. Han hørte til de første i Norge som brukte den historiske og språklige metoden i bibelforskningen, men han gjorde det med et fast og konservativt syn på Skriften. Etter hvert fikk utleggelsen hans et tydeligere lutherskbekjennelsestro preg.

I 1906 gikk han av som professor i protest mot at den liberale teologen Johannes Ording ble ansatt som lærer for de vordende prestene, fordi Ording var uklar om nattverden og Kristi guddom. Året etter var han med på å grunnlegge Menighetsfakultetet, der han underviste i Det nye testamente til 1916. Fra 1892 til 1911 var han formann i Indremisjonsselskapet etter Gisle Johnson, og senere underviste han ved Misjonssambandets skole. Han var lavkirkelig og stod lekfolkets arbeid nær.

I sine siste år skrev han folkelige kommentarer til de fleste av Det nye testamentes skrifter, «for troende og tenkende bibellesere». Kommentaren til Johannesevangeliet kom i to bind i 1933–34, skrevet etter at helsen hans var blitt bedre i høy alder. Han døde i Oslo 30. april 1937.